НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЗІОЛОГІЇ ім. О. О. БОГОМОЛЬЦЯ

Фізіологічний журнал

том 56 № 2 2010

Науково-теоретичний журнал • Заснований у січні 1955 р.

Виходить 1 раз на 2 місяці

Матеріали XVIII зїзду Українського фізіологічного товариства з міжнародною участю, Одеса, 20-22 травня 2010 р.

Зміст

Розділ I.	Молекулярна та клітинна фізіологія	3
Розділ II.	Системна нейрофізіологія	23
Розділ III.	Психофізіологія	58
Розділ IV.	Фізіологія серцево-судинної системи	91
Розділ V.	Імунологія	120
Розділ VI.	Фізіологія ендокринної системи	128
Розділ VII.	Нервово-м'язова фізіологія	148
Розділ VIII.	Фізіологія дихання	156
Розділ IX.	Фізіологія крові	175
Розділ X.	Фізіологія травлення	184
Розділ XI.	Вікова фізіологія	208
Розділ XII.	Екологічна фізіологія та вплив екстремальних факторів	222
Розділ XIII.	Фізіологія рухів	241
Розділ XIV.	Фізіологія спорту	255
Розділ XV.	Клінічна фізіологія	271
Розділ XVI.	Фізіологія сільськогосподарських тварин	292
Розділ XVII.	Історія фізіології	310

© Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, 2010

Оргкомітет з'їзду

П.Г. Костюк – голова (Київ)
В.М. Казаков – заступник голови (Донецьк)
В.М.Запорожан – заступник голови (Одеса)
М.Р. Гжегоцький (Львів)
Л.М.Карпов (Одеса)
В.М. Мороз (Вінниця)
П.А.Неруш (Дніпропетровськ)
В.Ф.Сагач (Київ)
О.А.Шандра (Одеса)
Л.М. Шаповал (Київ)

Пленарні лекції:

1) акад. НАН України О.О. Кришталь. ПЕРВИННІ МЕХАНІЗМИ НОЦИЦЕПЦІЇ

2) акад. АМН України В.М. Казаков. НОВЕ УЯВЛЕННЯ ЩОДО МЕХАНІЗМІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЛАНКИ РЕГУЛЯЦІЇ ГОМЕОСТАЗУ ОРГАНІЗМУ

3) акад. НАН України О.О. Мойбенко. КАРДІОМ – НОВА КОНЦЕПЦІЯ ВИВЧЕННЯ СЕРЦЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

4) акад. АМН України В.М. Запорожан, д. мед. н. О.Л. Холодкова. СУЧАСНІ БІОТЕХНОЛОГІЇ В РЕГЕНЕРАЦІЇ УШКОДЖЕНИХ ТКАНИН

5) член-кор. НАН України О.Г. Резніков. ПЕРИНАТАЛЬНЕ ПРОГРАМУВАННЯ НЕЙРОЕНДОКРИННОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ

6) член-кор. НАН України В.Ф. Сагач. РОЛЬ ЗМІН ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ МІТОХОНДРІЙ У РЕАКЦІЯХ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

дистой стенке экспрессию генов Ил-1β и ФНО-α. Полученные результаты свидетельствуют о том, что при экспериментальном диабете у мышей появляются предпосылки для повышения сосудистого тонуса и, соответственно, артериального давления. У взрослых животных такой предпосылкой может быть усиление б1-агонистзависимых вазоконстрикторных ответов, у старых – ослабление эндотелийзависимой вазодилатации. У взрослых животных диабет-ассоциированные нарушения сосудодвигательных реакций усугубляются на фоне блокады синтеза эндогенных простаноидов, а у старых – при сочетании такой блокады с действием ЛПС. Предполагается, что в старости при диабете увеличивается значение ЛПС как фактора риска развития артериальной гипертензии.

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ ЕНДОКРИННОГО АПАРАТУ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ ІНТАКТНИХ САМЦІВ ЩУРІВ ЛІНІЇ ВІСТАР

Т.А. Грекова, Ю.М. Колесник

Запорізький державний медичний університет

Взаємодія асоційованих із віком факторів (накопичення жирової тканини, зниження фізичних навантажень, застосування лікувальних засобів, супутні захворювання та ін.), як і безпосередньо процес старіння, сприяють порушенню вуглеводного гомеостазу. З відкриттям фізіологічних ефектів аміліну як другого секреторного продукту β-клітин із інсуліноагоністичною і глюкагоностатичною дією поширилось уявлення про полігормональну регуляцію метаболізму вуглеводів. Нині неабиякої уваги набуває концепція, яка розглядає острівці як складні автономно регулівні мікроорганн, клітинна композиція яких, а також синтетична та секреторна діяльність залежать від паракринних зв'язків. Мета роботи – комплексний аналіз вікових морфофункціональних особливостей острівців Лангерганса й α-, β-, Δ- та амілінсинтезувальних клітин у їх складі щурів лінії Вістар. α-, β-, Δ- та амілінсинтезувальні клітини ідентифікувались у підшлункової залозі тварин за допомогою наборів фірми «Peninsula Laboratories Inc.», США (інсулін, соматостатин, амілін) та «Sigma Chemical», США (глюкагон). Зображення, отримане під мікроскопом Axioskop («Zeiss», Німеччина) в ультрафіолетовому спектрі, посередництвом відеокамери COHU-4922 («COHU Inc.», США) вводили у комп'ютерну систему цифрового аналізу зображення VIDAS-386 («Kontron Elektronik», Німеччина). Морфометричні показники, що вивчали у автоматичному режимі: площа панкреатичних острівців та імунореактивного до гормонів матеріалу, площа ендокриноцитів та їх кількість в острівцях, а також відносна концентрація гормонів у клітинах та їхній вміст в острівцях. У новонароджених щурів переважали острівці маленької площі, у статевозрілих – середні та великі, а у старих тварин знов зростав відсотковий вміст маленьких. Популяція β-клітин ставала домінуючою в острівці тільки перед періодом статевого дозрівання, а у старих тварин їх відсоток знижувався і знов, як у новонароджених, дорівнював цьому показникові α-клітин, зменшувався і відсотковий вміст клітин, що синтезують амілін. Для старих тварин була характерна гіперглікемія, незважаючи на компенсаторну гіпертрофію β-ендокриноцитів. Таким чином, ми отримали нерівнозначні зміни структури панкреатичних острівців у віковому аспекті. Детальне вивчення їх морфофункціональних особливостей.

МИТОХОНДРИАЛЬНАЯ ФУНКЦИЯ НЕЙРОНОВ СТВОЛА МОЗГА КРЫС ПРИ СТАРЕНИИ

Е. Э. Колесникова, В. И. Носарь, Л. В. Братусь, Б. Л. Гавенаускас

Институт физиологии им. А. А. Богомольца НАН Украины, Киев
dr_kolesnikova@ukr.net

Ствол мозга считается структурой, относительно устойчивой к каким-либо возрастным изменениям при физиологическом старении. Вместе с тем, состояние функции митохондрий нейронов ствола мозга